

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.262/2023/14.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. január 25.
Az ügy tárgya: emberölés büntettének kísérlete és más bűncselekmények
Terhelt: ...
Első fok: Miskolci Törvényszék, 17.B.4/2021/32., ítélet,
tárgyalás, 2021. június 28.
Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.I.576/2021/15., ítélet,
nyilvános ülés, 2022. február 24.
Az indítvány előterjesztője: a terhelt
a terhelt védője
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt és védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálv a Miskolci Törvényszék 17.B.4/2021/32. számú és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.576/2021/15. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítványok előterjesztői, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthatnak be.

I n d o k o l á s

[1] I. 1. A Miskolci Törvényszék a 2021. szeptember 3-án kihirdetett 17.B.4/2021/32. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki emberölés bűntettében [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés e) és f) pont], közveszély okozásának bűntettében [Btk. 322. § (1) bekezdés], zaklatás bűntettében [Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont] és testi sértés bűntettében [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés]. Ezért őt – halmazati büntetésül – 15 év szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napban állapította meg.

[2] A kétirányú fellebbezések folytán másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. február 24-én meghozott Bf.I.576/2021/15. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; a terhelt élet elleni cselekményét a Btk. 160. § (2) bekezdés d) pontja szerint is minősítette, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítélet tényállásának lényege szerint a terhelt a feleségével tanú 1-gyel és a közös gyermekükkel élt egy több mint 100 éve épült nyeregtetős, egyszintes, egymás mellett fekvő, négy lakásból álló társasház egyik középső három helyiségből álló lakásában, amely társasházhoz képest a szomszédos épületek egyike 9,5 méterre, míg a másik irányban 15 méter távolságra találhatóak.

[4] A ház egyik végében a terhelt lakása mellett a nagybátyja személy 1 lakása található, aki 2019. január 15. napján nem tartózkodott otthon. A ház másik oldalán a terhelt lakása mellett található egymás melletti két lakás tanú 2 tulajdonában áll, aki a két lakást egy fal kibontásával egybenyitotta. A társasház lakásai feletti, egybenyíló, tűzfalak nélküli, közös padlástérben minden lakásból fel lehet jutni.

[5] A terhelt és felesége házassága 2015. évtől kezdődően megromlott. 2017. év folyamán négy esetben került sor tanú 1 bántalmazása, valamint fenyegetésére vonatkozó állítása alapján ideiglenes megelőző távoltartás, illetve megelőző távoltartás elrendelésére, azonban az ezzel összefüggésben megindult büntetőügyeket az eljáró hatóság tanú 1 magánindítványának hiányában megszüntette.

[6] 2019. január 14-én délután a terhelt ittas állapotban a közös otthonban tartózkodott, ahova 15 óra 30 perc körül hazaérkezett felesége a közös gyermekükkel, személy 2-vel, azonban a terhelt a családtagjait nem engedte be, mindkettőjüket arra szólította fel, hogy takarodjanak onnan. Ezt követően a terhelt és házastársa között szóváltás alakult ki, miközben a terhelt többször a „Megöllek!, Megdöglesz!” szavakkal fenyegette a feleségét, aki ennek hatására, illetve korábban a férje által a sérelmére elkövetett erőszakos cselekmények miatti félelmében a lakástól a gyerekével együtt távozott és az éjszakát hozzátartozóknál töltötték.

[7] Másnap reggel tanú 1 ismét szóváltásba keveredett az ittas állapotban lévő terhelttel, amely során a terhelt a lakás konyhájában lévő kályha mellől felvette a hozzávetőlegesen 80 cm nyélhosszúságú fejszét, amelynek a fejét tartotta a kezében és az akácfa nyéllal fentről lefelé irányuló mozdulattal tanú 1 feje irányába ütött, miközben azt kiabálta: „Megöllek, meghalsz!”.

[8] Tanú 1 a bal kezének felemelésével védte a fejét, így az ütés a bal kézfejét érte. A további bántalmazásától való félelmében a terhelt elől a kamrába menekült és az ajtót belülről magára zárta. A terhelt azonban a fejszével a kamra ajtaját benyomta és oda belépett, azonban a feleségének sikerült egy hirtelen mozdulattal a terhelt kezéből a fejszét kikapnia és eldobnia. Tanú 1 ezután menekülőre fogta, azonban a terhelt annyira még elérte, hogy őt két

alkalommal ökölrel a háta jobb oldalán megütötte, azonban tanú 1 a szoba feléig menekült, de a terhelt oda is követte és az ágyról felvett egy mobiltelefont, amivel a feleségét fején dobta, a dobás a homloka jobb oldalát érte.

[9] Tanú 1 a bántalmazás következtében 8 napon belül gyógyuló, a csuklója és a keze zúzódásos sérülését szenvedte el, azonban a véletlenül múltott, hogy súlyosabb, 8 napon túl gyógyuló sérülése új és kézközépcsonttörése, koponyaacsonttörése, valamint bordatörése nem következett be.

[10] Miután tanú 1-nek sikerült a lakásból elmenekülnie, a szomszédjánál tanú 2-nél talált menedéket, akinek a történetekről beszámolt. Tanú 2 hívására a helyszínre érkező rendőrök, tanú 3 rendőr-főtörzsőrmester és tanú 2 rendőrőrmester, tanú 1 meghallgatását követően 12 óra 20 perc körül a terhelt felkutatásába kezdtek, miközben tanú 1-et a kihívott mentő a kórházba szállította.

[11] A terhelt lakásának ajtaját a rendőrök zárva találták és az annak kinyitására irányuló rendőrségi intézkedésre utaló felszólításaik sem vezettek eredményre. A rendőrök azonban meggyőződtek arról, hogy a terhelt a lakásban tartózkodik, ezért – az időközben a helyszínre érkezett – tanú 5 rendőr-főtörzsszázlóssal együtt ismét többször arra szólították fel, bár sikertelenül a terheltet, hogy a lakás ajtaját nyissa ki. A terhelt előállításának végrehajtása érdekében tanú 3 rendőr-főtörzsőrmester és tanú 4 rendőrőrmester tanú 2 lakásából felmentek a terhelt lakásához tartozó közös padlástérre, és a lezárt padlásfeljáró ajtajának felfeszítésével lejutottak a terhelt lakásának a kamrájába, majd onnan benyitottak a konyhába.

[12] Eközben a terhelt az előállításának megghiúsítása érdekében a konyhában lévő gáztűzhelyről a 11,5 kg propán-bután gázpalackot leszerelte, azt bevitte a szobába és a palackban lévő gázt elkezdte kiáramoltatni. Amint észlelte, hogy a rendőrök a kamrából a konyhába benyitottak, öngyújtóval a kiáramlott gáz berobbanása céljából a szobában lévő és a gázpalack közelében, illetve tövében elhelyezett ágyneműt meggyújtotta, miközben kiabálta a rendőröknek: „Ezt akartátok, Ezt akartátok? Gyertek akkor! Gyertek be!” A gázpalack robbanásának elmaradását ekkor még az okozta, hogy a robbanáshoz szükséges gázkoncentráció még nem állt fenn, a kiáramlott gáz mennyisége az alsó robbanási határértéket még nem érte el. A kialakult helyzet miatt a rendőrök a padlásfeljárón át elmenekültek a lakásból, miközben a terhelt a kamra ajtaját belökvé utánuk kiabált: „Gyertek, köcsög rendőrök!”.

[13] Tanú 3 rendőr-főtörzsőrmester a padlástérből az udvarra ment és eközben utasította a szomszéd lakásban tartózkodó tanú 2-t, hogy a robbanás veszélye miatt hagyja el a lakását, aki ennek eleget tett és az ingatlan hátsó része irányába szaladt, a lakástól hozzávetőlegesen 40-50 méternyire eltávolodva.

[14] Tanú 4 rendőrőrmester viszont a padlástérben maradt, tanú 2 padlásfeljárójának tetején, hogy az esetleg arra menekülő terheltet feltartóztassa. Ezzel egyidőben a terhelt lakása előtt tartózkodó tanú 5 rendőr-főtörzsszázlósnak tanú 3 jelentette a lakásban kialakult robbanásveszélyes helyzetet. Tanú 5 rendőr-főtörzsszázlós a szellőzés biztosítása érdekében a lakás ablakait az udvaron feltalált lapáttal betörte, valamint a bejárati ajtót a szellőzés érdekében felfeszítette. Ezt észelve a terhelt a rendőröknek tovább kiabálta, hogy: „Gyertek be!”, akik közben észrevették, hogy időközben a lakásban – mert a terhelt öngyújtóval a gázpalack köré rakott ágyneműt, valamint a mellette található ágyat meggyújtotta – tűz keletkezett, ezért a bejárati ajtótól hátrálva távozni igyekeztek, de néhány lépés megtétele után a lakásban a gázpalack felrobbant. A tüzet az időközben riasztott és kiérkező tűzoltók megfékezték, majd a szobában az ágy és a fal közötti részen egy takaró alatt feltalálták az eszméletlen állapotban lévő terheltet, akit az épületből kivittek. A terhelt a robbanás és a tűz következtében 8 napon belül gyógyuló égési sérüléseket szenvedett.

[15] A terhelt által okozott robbanás alkalmas volt arra, hogy amennyiben tanú 3 rendőr-főtörzsőrmester és tanú 4 rendőrőrmester a terhelt lakásán belül, illetőleg a padlástérben, még tanú 2 a közvetlen szomszédságban tartózkodik a mechanikai romboló hatás és az ott fellépő tűz okozta égési sérülések maradandó egészségkárosodást, akár halálos sérülést is okozhattak. A szomszédos lakásban tartózkodó tanú 2 életét azzal veszélyeztette, hogy a válaszfalak kidőlnek, valamint ki volt téve a tűz, illetőleg a tűz következtében fellépő égéstermékek hatásának. Tanú 2 lakásában további három darab 11,5 kg-os teli gázpalack, valamint három darab 23 kg-os töltött gázpalack volt betárolva. A terhelt által okozott zárt térben bekövetkezett robbanás és annak ereje alkalmas lett volna arra, hogy az épületen belüli válaszfalak kidőljenek, a nyílászárókat tokostól kiszakítsa, a födémet és a tetőszerkezetet megemelje, azzal, hogy a tetőborítás le is válhat, és az így bekövetkező mechanikai romboló hatás az épületben, valamint annak közvetlen szoros környezetében tartózkodó tanú 5 rendőr-főtörzssászlós, tanú 3 rendőr-főtörzsőrmesternek és tanú 4 rendőrőrmesternek halálos sérülést okozzon. Ezen eredmény azért maradt el, mert tanú 5 rendőr-főtörzssászlós a robbanás előtt a lakás ablakait kitörte, a bejárati ajtót kifeszítette és azzal elérte, hogy a robbanás mechanikai romboló hatása mérséklődjön.

[16] **II. 1.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt eljárásjogi szabálysértés okán, a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára és a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással.

[17] Indokolása szerint az elsőfokú bíróság eljárásának legsúlyosabb szabálysértéseként törvénysértően, erre kiterjedő vád hiányában állapította meg a terhelt bűnösségét közveszély okozása büntetében is.

[18] Érvelése szerint az alapügyben eljáró bíróságok nem fordítottak figyelmet a törvényes vád kérdésére, amely annak ellenére nem mellőzhető, hogy a hatályos Be. a törvényes vád fogalmát – szemben a korábbi Be.-vel – már nem definiálja. Ebben a körben azt fejtette ki, hogy vád tartalmát a Be. 422. § (1) bekezdésben meghatározott törvényes tartalmi elemek töltik ki, ezek között c) pontban a vád tárgyává tett cselekménynek a Btk. szerinti minősítése is szerepel.

[19] Jogirodalmi szemelvényekkel alátámasztott és az 1/2007. BK vélemény A/I/2/c) pontját hivatkozó álláspontja szerint, a vádhoz kötöttség a vádirat hivatkozott törvényi elemeiből következően a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésének figyelembevételét is megköveteli. Miután pedig kétségtől az állapítható meg, hogy a közveszély okozása büntette miatti vádolás az ügyészség részéről szóba sem került, így ennek hiányában e bűncselekmény miatt történő büntetőjogi felelősségre vonásra a bíróságnak sincs törvényes lehetősége. Utalt rá, hogy a Be. 11. §-ából fakadóan a bíróság ítélkező tevékenysége fogalmilag a vád tárgyát képező bűncselekmények elbírálását jelenti, amiből következően a vád tárgyává nem tett bűncselekmény miatti elítélés a bírói hatáskör túllépését jelenti.

[20] További törvénysértésnek minősítette az eljáró bíróság részéről az eltérő minősítés megállapításának elmulasztását azzal, hogy ezáltal elmaradt az eljárás azon résztvevőinek meghallgatása is, akik a védelem előkészítése érdekében a tárgyalás elnapolását indítványozhatták volna. Mindez álláspontja szerint – utalva az Emberi Jogi Európai Bíróságának és az Alkotmánybíróság egyedi ügyben hozott határozataira – az abszolút eljárási szabálysértés hiányában is a terhelt védelemhez való alkotmányos jogának megsértésére vezetett.

[21] Mindezek alapján indítványozta annak megállapítását, hogy az elsőfokon eljáró törvényszék a terhelt közveszély okozása büntetében való bűnösségének megállapításával a vádon túlterjeszkedett, ezért az elsőfokú ítélet ezen bűnösségmegállapító rendelkezésének – eljárási szabálysértés okán való – hatályon kívül helyezését és a bűnösség körének szűkülése

flyotán elsődlegesen a terhelten szemben kiszabott fegyházbüntetés enyhítését, másodsorban a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az első fokon eljáró bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[22] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.357/2023/2. számú átiratában a tartalmát tekintve álláspontja szerint a Be. 649. § (2) bekezdés c) pontjának megfeleltethető védői felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a jogerős ítélet hatályában tartása iránt terjesztett elő indítványt.

[23] Indokolása szerint a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt ügynevezett abszolút eljárási szabálysértések között a jogalkotó már nem nevesíti az 1998. évi XIX. törvény (régí Be.) 373. § (1) bekezdés I/c) pontjában írt esetet, a törvényes vád hiányában történt eljárás szabálysértését.

[24] Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány a vádhoz kötöttség és a vádon történő túlterjeszkedés fogalmait értelmezi tévesen. Vitatva a védői érvelést a vádelvre utalással kifejtette, hogy a vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő szükségszerű azonosságot a vádban leírt és az ítéletben megállapított történeti tények között, arra tekintettel, hogy a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez.

[25] Indokolása szerint a felülvizsgálattal támadott ügyben a vádelv és a tettazonosság nem sérült és az elsőfokú bíróság mindössze a vádirati minősítés tekintetében tért el a vádtól a minősített emberölés büntettének kísérletével valóságos alaki halmazatban álló közveszély okozása büntettének megállapításával.

[26] Kifejtette, hogy a vádirat tartalmazta a közveszély okozása büntettének alapjául szolgáló történeti tényeket, miután leírta azt a társasház, annak jellemzőit, amelyben a terhelt lakása is volt, tartalmazta azt, hogy a terhelt a lakásában az energia pusztító hatását milyen módon idézte elő, illetve rögzítette azt is, hogy a gázpalack felrobbanása a társasház épületében, ideértve tehát a többi lakást is milyen rongálást lett volna képes előidézni.

[27] A vádtól eltérő minősítés elmulasztását érintő védői kifogás körében utalt rá, hogy miután az nem tartozik a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértések közé, így felülvizsgálati okot sem képez.

[28] 3. A terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében a felülvizsgálati indítványában foglaltakat – a felülvizsgálat törvényi alapjának a Be. 649. § (2) bekezdés c) pontjára módosításával – fenntartotta.

[29] Utalt rá, hogy a felülvizsgálati indítványában a tettazonosságot nem vizsgálta, de azt nem is vitatja, miután indítványát nem ennek hiányára alapozta, hanem – egyetértve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával – az arra jogosult által emelt vád hiányában való eljárásjogi sérelemre, vagyis, hogy az első fokon eljáró bíróság vád hiányában állapította meg a terhelt bűnösségét közveszély okozása büntettében.

[30] Az elsőfokú ítélet írásbeli indokolásának idézésével hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság maga is utalt a közveszély okozása és az emberölés bűncselekményének elhatárolási problémáira, és jelen esetben – álláspontja szerint – nem a vádtól eltérő minősítésről, hanem további, vád tárgyát nem képező bűncselekmény miatti elítélésről van szó. További szakirodalmi érvelésre hivatkozással rögzítette, hogy miután a vádemelés nem egyenlő a tényeknek a vádiratban történt felsorolásával, a vádhoz kötöttség a vádirat Be. 422. § (1) bekezdésében meghatározott törvényi elemeiből következően megköveteli a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésének figyelembevételét is.

[31] Kifejtette, hogy a Legfőbb Ügyészség észrevételében írt bűncselekményi többségre vonatkozó álláspont eltér a másodfokú bíróság indokolásában írtaktól, amely utóbbi tévesen ugyan, de anyagi halmazatként jelölte meg a több ember sérelmére elkövetett emberölés

büntették a közveszély okozása büntetével. Utalt rá, hogy a vádirat ténylegesen kizárólag azokat a tényeket rögzíti, amelyek a minősített emberölés büntette miatt emelt vád megalapozottságát támasztják alá, közveszély lényegére azonban még csak utalást sem tartalmaz. Mindez pedig azt jelenti, hogy a közveszély okozása büntette miatti vádolás az ügyészség részéről fel sem merült, amelynek hiányában e bűncselekmény miatti felelősségre vonásra sem volt törvényes lehetősége a bíróságnak, ennek megfelelően téves a legfőbb ügyészségi álláspont a vádon túlterjeszkedés felmerülésének kizárásáról.

[32] Érvelése szerint amennyiben a vádirati tényállás a közveszély okozása büntetében való bűnösség megállapításának alapjául szolgáló tényeket tartalmazná, heterogén alaki halmazat kérdése merülne fel, azonban ehelyütt arról van szó, hogy az elsőfokú bíróság tovább gondolta a vádemelés alapjául szolgáló tényeket, amelynek eredményeként olyan bűncselekmény elkövetése miatt is kimondta a terhelt bűnösségét, amelyet az ügyészség nyilvánvalóan nem kívánt vád tárgyává tenni.

[33] Ezért a védő a felülvizsgálati indítványban meghatározottakkal egyezően – azon okból, hogy a bíróság a határozatát nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta – továbbra is a jogerős ítéletnek a közveszély okozása büntetében való bűnösség kimondásáról szóló rendelkezése hatályon kívül helyezését, e bűncselekmény miatt az eljárás megszüntetését és a bűnösség körének szűkülése folytán a büntetés enyhítését indítványozta.

[34] 4. A terhelt beadványában kifejtette, hogy a védő felülvizsgálati indítványát ki kívánja egészíteni.

[35] Ebben vitatta bűnösségének megállapítását. Állítása szerint a nyomozás során nem kihallgatható állapotban hallgatták ki. Felesége, tanú 1 bántalmazásának tagadása mellett előadta, hogy a feleségétől arról szerzett tudomást, miszerint kizárólag rendőrségi nyomásra tett rá nézve terhelő, valótlan vallomást, mivel egy nyomozó – aki korábbi konfliktusuk okán haragszik rá – azzal fenyegette meg a feleségét, hogy a vele szemben folyamatban lévő kórházi lopási ügye miatt felelősségre vonják, gyermeke pedig intézetbe kerül. Kifogásolta, hogy a nyomozó hatóság visszaélt azzal, hogy az eseményekről semmire sem emlékezett, és kérdéseiket irányítottan tették fel.

[36] Hangsúlyozta, hogy soha nem bántotta feleségét, a jogerős ítéletben írt nagyságú fejszéküket már régen eladták és pattogós gyűjtő sem került lefoglalásra. Vitatta a szándékosság megállapítását azzal, hogy sem a feleségét, sem a rendőröket nem akarta bántani, továbbá a különös kegyetlenséggel való elkövetés megállapítását is, tekintettel arra, hogy az eset során saját magán kívül senki nem sérült meg. Mindezekre tekintettel túlzásnak minősítette a kiszabott szabadságvesztés tartamát és az élet elleni bűncselekmény kísérlete vádja alóli felmentését indítványozta.

[37] 5. A Legfőbb Ügyészség a BF.357/2023/4. számú átiratában törvényben kizártnak tartotta a terheltnek a jogerős ítéletben megállapított tényállást érintő és a bíróságnak a felülvizsgálatban támadhatatlan bizonyítékértékelő tevékenységet vitató kifogásait; az ölési szándék hiányával kapcsolatos érvelését tényállástámadás okán tartotta törvényben kizártnak. Kifejtette, hogy a nyomozó hatóság eljáró tagjának esetleges elfoglaltsága vagy eljárásának szabálytalansága sem tartozik a felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértések közé. Erre tekintettel a védő felülvizsgálati indítványára tett átiratában foglalt indítványt változatlanul tartotta fenn.

[38] **III.** A terhelt és a védő által előterjesztett felülvizsgálati indítványok egyike sem alapos.

[39] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja; kizárólag

a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[40] 2. A Kúria előjáróban rögzíti, hogy a felülvizsgálati eljárást a terhelt védője kezdeményezte – a védő önálló, a Be. 651. § (2) bekezdés c) pontján alapuló jogán – a felülvizsgálati indítványa előterjesztésével, amely kizárólag eljárási szabálysértés okán támadta a jogerős határozat közveszély okozása büntette miatt bűnösséget megállapító rendelkezését és a kiszabott büntetést.

[41] A terhelt a sajátkezűleg írt beadványát a saját megfogalmazása szerint a védői indítvány „kiegészítésének” szánta. A kiegészítésre tett utaláson túl azonban tartalmát tekintve a terhelti beadvány semmiben nem kapcsolódik a védő felülvizsgálati indítványához, miután az leginkább a felesége, a sértett bántalmazását tagadja, az emberölés büntetettének kísérlete tekintetében a szándékos elkövetést, és a különös kegyetlenség megállapítását vitatja. Mindezek anyagi jogi kifogások, szemben a védő felülvizsgálati indítványában megfogalmazott – kizárólag – eljárási jogi kifogással. A terhelti beadvány tehát nem a védői indítvány kiegészítése, hanem önálló érvelést tartalmazó, attól független jogorvoslat.

[42] A Kúria a következőes gyakorlatának megfelelően a felülvizsgálati indítványt a tartalma szerint vizsgálja és így jár el abban az esetben is, ha a felülvizsgálati indítvány előterjesztője nem jelöli meg az eljárási törvény azon rendelkezéseit, amelyek alapján a megtámadott határozatok felülvizsgálatát kezdeményezi {Bfv.II.1320/2018/2. számú végzés [10] bekezdés, Bpkf.II.1712/2017/2. számú végzés [9] bekezdés, 3227/2013. (XII. 12.) AB végzés indokolás [14], BH 2003.355., BH 1999.294.}. Erre tekintettel a Kúria a terhelt beadványát is önálló felülvizsgálati indítványnak tekintette [Be. 651. § (2) bekezdés b) pont] és ekként bírálta el azt.

[43] 3. A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. A feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető ok az eljárás olyan súlyos hibája, amely rendkívüli jogorvoslati eljárásban is a jogerős ítélet mérlegelés nélküli megsemmisítésére vezet, vagyis az ilyen szabálysértés megállapítása esetén az ítélet érdemi felülbírlata már szóba sem jön [Be. 663. § (2) bekezdés]. Miután a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa ilyen eljárási sérelemre hivatkozott, a Kúria elsőként ezt vizsgálta meg.

[44] 3.1. Eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálatnak kétségkívül helye van. A Be. a 649. § (2) bekezdés a)-f) pontjában azonban kimerítően sorolja fel azokat az eljárási szabálysértéseket, amelyek miatt a törvény biztosítja a felülvizsgálat igénybevételének a lehetőségét. Ennek megfelelően eljárási szabálysértés vizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha az a büntetőeljárási törvényben felsorolt eljárási szabálysértések között szerepel.

[45] A jelenleg hatályos Be. (2017. évi XC. törvény) hatálybalépése, 2018. július 1-je óta nem valósít meg felülvizsgálati okot a törvényes vád – a hatályos Be. szerinti helyes fogalomhasználatlaltal a vádirat törvényes elemeinek – hiánya, az ugyanis a fenti törvényi felsorolásban – ideértve a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában hivatkozott Be. 608. § (1) bekezdését is – nem szerepel.

[46] A hatályos büntetőeljárási törvény alapján a váddal kapcsolatban felülvizsgálati okot egyedül az képez, ha a bíróság a határozatát nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta meg [Be. 649. § (2) bekezdés c) pont]. Következésképp a jogerős ítélet eljárási feltétele, hogy annak alapja az arra jogosult által emelt vád legyen; ennek hiánya a felülvizsgálati ok. Ekként kétségtelenül megvalósul a feltétlen eljárási szabálysértés nemcsak akkor, ha a vádat nem jogosult emelte, de akkor is, ha – az adott cselekményre – eleve nincs is vád és ezért a bíróság

olyan cselekményben mondja ki bűnösnek a terheltet, amelyet a vád nem tartalmazott {Kúria Bfv.II.376/2021/4. [29], Bfv.II.785/2020/6., Bfv.III.380/2022/8. [69]}.

[47] Azt az indítvány maga sem állította, hogy az ügyben az ügyészség – a Be. 25. § (1) bekezdése szerinti közvádlo – a terhelt terhére rótt, közvádra üldözendő cselekmények kapcsán ne lett volna a vádemelésre jogosult. Az indítvány kifejezetten azt állította, hogy miután a vádiratban az ügyészségnek a cselekmény minősítésre tett indítványában a közveszély okozása büntette nem szerepelt, ekként arra vád sem létezik. Ezen okból indítványozta elsőként a hatáskör hiánya okán az erre vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezését, míg észrevételében módosítva a felülvizsgálat törvényi okát, az arra jogosult által emelt vád hiánya okán e cselekmény tekintetében az eljárás megszüntetését.

[48] A felülvizsgálat jogalapjának ezen módosítása az indítvány saját okfejtéséhez képest helytálló; az elsőfokú bíróság hatáskör-túllépésének megállapítására kizárólag az vezethet, ha a járásbíróság bírál el a Be. 20. §-ában felsorolt bűncselekményt. Az arra jogosult által emelt vád hiánya nem hatáskör túllépés (hiszen ilyen esetben nincs olyan más bíróság sem, amely a hatáskörében eljárhatna), hanem önálló, ennek megfelelően önállóan vizsgálandó eljárási szabálysértés.

[49] Ugyanakkor jelen ügyben az indítvány erre való hivatkozása nem alapos.

[50] A Be. 6. § (1) bekezdése szerint a bíróság vád alapján ítélkezik, a (2) bekezdés szerint a bíróságnak a vádról döntenie kell, a vádon túl nem terjeszkedhet, míg a (3) bekezdés szerint a bíróság csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet, és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

[51] Ugyanakkor a vád kapcsán nem az ügyészségnek a cselekmény jogi minősítésre tett indítványának, hanem a vádiratban leírt tényállásnak van jelentősége. A már hivatkozott Be. 6. § (3) bekezdése a bíróság vádhoz kötöttségét személyi és tárgyi értelemben is meghatározza. A tárgyi vádhoz kötöttség azt jelenti, hogy a bíróság kizárólag olyan cselekményt, olyan ténnyt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz. A vád törvényes eleme a vád tárgyává tett cselekmény leírása [Be. 422. § (1) bekezdés b) pont]. A vád kereteit ez szabja meg (Kúria Bhar.II.479/2023/22.).

[52] A vád tárgyává tett cselekmények jogi minősítése, amely tartalma szerint valójában a cselekmény jogi minősítésére tett ügyészi indítvány, a bíróságot – mint akár a bizonyítás során más ügyészi indítvány – nem köti. A Be. helyes értelmezése alapján a bíróság nincs kötve a vád tárgyává tett cselekmény – vádló által indítványozott – Btk. szerinti jogi minősítéséhez, attól belátása szerint eltérhet, illetve törvényi kötelezettsége a vádtól eltérő minősítés lehetőségének vizsgálata (2/2023. számú BK véleménnyel felülvizsgált 1/2007. BK vélemény A/I/3/b. pontja).

[53] Ekként a vádelv és a vádhoz kötöttség idézett követelménye folytán végső soron a vád tárgyává tett magatartás az elbírálendő, vagyis az, hogy amit a bíróság a bűnösség ténybeli alapjaként elfogadott, az eredeti vádiratban az ügyészség vád tárgyává tette-e, illetve, ha vádmódosítás történt, úgy ebben a körben a vád tárgyává tett tények köre, leírása módosult-e.

[54] Mindemellett a vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő szükségszerű azonosságot a vádban leírt és az ítéletben megállapított történeti tények között, nem követelmény a teljes történeti azonosság sem, annál is inkább, miután a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, és az eltérő minősítés akár eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. Jelen ügyben azonban még erre sem került sor, hiszen a bíróság által megállapított tényállás a vádirati tényállással – lényegét tekintve – egyező. A tettazonosság tehát nem sérült, de ezt maga a felülvizsgálati indítvány sem vitatta.

[55] Nem jelenti a vád kereteinek túllépését a bíróság részéről a vádtól eltérő minősítés lehetősége, amellyel a bíróság már az előkészítő ülésen is élhet a Be. 495. §-ában foglaltak

szerint. E jogintézmény léte is éppen azon alapul, hogy az ügyészség cselekmény minősítésére tett indítványa a bíróság eljárásában kötőerővel nem bír.

[56] Mindezek alapján nyilvánvalóan nem értékelhető a vádon túlterjeszkedésként, ha a bíróság egy bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító elkövetési magatartás kapcsán a tettazonosság keretei között a vádiratban be nem minősített bűncselekményt is megállapít, vagy egy, a vádban egységként értékelt cselekményt halmazatként minősít. Jelen ügyben is ez a helyzet.

[57] Az alapügyben eljáró elsőfokú bíróság lényegében a váddal egyezően állapította meg a történeti tényeket, ekként a vádirati tényálláson történő túlterjeszkedés fel sem merül. Az ítéletben a terhelt terhére rótt cselekmények Btk. szerinti minősítése tér el a vádiratban írt minősítésektől annyiban, hogy a minősített emberölés bűntettének kísérletével valóságos alaki halmazatban álló közveszély okozása bűntettét is megállapította. A két cselekmény egymással valódi alaki halmazatot alkot; a Kúria megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság ítélete [34] bekezdésében idézte a BH 1984.387. számon közzétett döntvénynek az – értelemszerűen az abban elbírált tényállásra vonatkozó – szövegét, amely anyagi halmazatról szól. Jelen ügyben azonban a két cselekmény alaki halmazata nem lehet vitás, hiszen a vád tárgya – ebben a körben – a terhelt részéről egyetlen kifejtett magatartás, nevezetesen a gázcsap kinyitása és a szoba felgyújtása volt, ami egyszerre idézhette volna elő a sértettek halálát és a ház kigyulladását – esetlegesen – a közveszélyt. Ilyen helyzetben pedig az egységként vagy többségként való minősítés pusztán minősítési kérdés.

[58] Megjegyzendő a Be. 422. § (1) bekezdésében meghatározott törvényes elemek bármelyikének hiánya még a jogerő előtt is, a Be. 567. § (2) bekezdés d) pontja szerint csak akkor vezet az eljárás megszüntetéséhez, ha amiatt a vád elbírálásra alkalmatlan. A cselekmény Btk. szerinti minősítésének [Be. 422. § (1) bekezdés c) pont] vádbeli hiánya pedig fogalmilag nem eredményezi ezt, hiszen a jogi minősítést a bíróság maga is el tudja végezni és el is kell végeznie, ha a bűnösség megállapításáról dönt [Be. 450. § (5) bekezdés; Be. 561. § (2) bekezdés c) pont]; függetlenül attól, hogy az ügyész annak kapcsán milyen indítványt tett vagy tett-e indítványt egyáltalán. A gyakorlatban nem képzelhető el olyan perjogi helyzet, amikor a Be. 422. § (1) bekezdés c) pontja szerinti indítvány hiánya a vád elbírálását ellehetetlenítené.

[59] Mindez azonban ráadásul kizárólag az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését megelőző bírósági eljárásban releváns, az, hogy bármely vádirati elem hiány felülvizsgálati ok lenne, az eljárási törvény alapján fel sem merül, csak az vizsgálható, hogy az alapul szolgáló magatartás leírása a vádiratban szerepel-e. Erre irányuló kifejezett igényt azonban a felülvizsgálati indítvány nem jelölt meg, ellenkezőleg: kifejezetten a tettazonosság vizsgálatának szükségtelenségét rögzítette.

[60] Meg kell jegyezni azt is, hogy jelen esetben még csak nem is az indítvány hiányáról, hanem – az alaki halmazatra tekintettel – pusztán arról van szó, hogy a terhelt azon magatartását, miszerint a lakásban kinyitotta a gázcsapot és tüzet okozott, az ügyészség csak emberölés kísérleteként, nem pedig emberölés kísérlete és közveszélyokozás halmazataként minősítette. Az indítvány tehát végső soron – kizárólag eljárásjogi okból – azt kifogásolta, hogy a vádirati és a jogerős ítéleti minősítés e cselekmény kapcsán eltért egymástól. Ez azonban nem vonható az arra jogosult által emelt vád hiányának fogalomkörébe.

[61] 3.2. A terhelt védője a felülvizsgálati indítványában eljárási szabálysértésként az elsőfokú bíróság által a vádtól eltérő minősítés megállapításának elmulasztására is hivatkozott. A vádtól eltérő minősítés megállapítása esetén a tárgyalásnak a védelem előkészítése érdekében történő – egyébként sem kötelező – elnapolásának, illetve erre nézve a felek meghallgatásának elmaradása – és ezzel a másodfokú bíróság is foglalkozott – relatív

eljárási szabálysértés, amely a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott taxációban nem szerepel, ekként felülvizsgálati okot ugyancsak nem képez.

[62] Az alapügyben eljáró bíróságok tehát e körben feltétlen eljárási szabálysértést nem valósítottak meg.

[63] 4. A terhelt a felülvizsgálati indítványában részben a bűnfelelőssége megállapítását, részben a terhére rótt élet elleni bűncselekmény minősítését vitatta és utóbbi kapcsán büntetése enyhítését kérte.

[64] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti felülvizsgálati ok akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki (semmilyen) bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt elítélésére. Ilyen esetben az indítvány célja a terhelt felmentése, vagy vele szemben az eljárás megszüntetése.

[65] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja szerint pedig az felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a cselekmény téves minősítése miatt törvénysértő büntetést szabott ki. Ebben az esetben az indítvány célja nem a terhelt felmentése vagy az eljárás megszüntetése, hanem a cselekmény helyes minősítése mellett – a terhelt javára előterjesztett indítvány esetén – a büntetés enyhítése.

[66] 4.1. A terhelt tagadta a felesége bántalmazását, a felesége, továbbá más személyek, így a helyszínre érkező rendőrök bántalmazása iránti szándékot, ekként a terhére testi sértés büntetnének kísérleteként és emberölés büntetnének kísérleteként minősített cselekmények esetében sérelmezte a bűnfelelőssége megállapítását. Ezen kifogások részben felülvizsgálati okot alapoznak meg, amiket azonban a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével kell elbírálni.

[67] A felülvizsgálati eljárásban ugyanis a tényálláshoz kötöttség megkerülhetetlen szabály. Ennek megfelelően a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]; a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[68] A terhelt a felesége bántalmazásának vitatása körében semmiféle érvelést nem adott. A terhére rótt testi sértés büntetnének kísérlete tekintetében a bűnösségének megállapítását az ítéleti tényállásban megállapított magatartásának – lényegében indokolás nélküli – pusztán tagadásával sérelmezte, miközben az irányadó tényállás alapulvételével büntető anyagi jogi érveket nem sorakoztatott fel, ekként bűnösségét valójában az irányadó tényállást támadva kifogásolta. Mindez azonban teljes egészében a felülvizsgálat körén kívül esik; az ilyen indítvány tartalma a Be. 650. § (2) bekezdésébe ütközik, teljesítésére a felülvizsgálati eljárásban a Be. 659. § (1) bekezdése értelmében nem kerülhet sor.

[69] 4.2. Az emberölés büntetnének kísérlete kapcsán a terhelt a szándékosságot és a különös kegyetlenséggel elkövetést vitatta. Előbbi a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja, utóbbi az említett törvényhely b) pont ba) alpontja alapján vizsgálható.

[70] A Btk. 160. § (1) bekezdése szerint, aki más megöl, büntetett követ el. A bűncselekmény súlyosabban minősülő és büntetendő, ha az emberölést különös kegyetlenséggel, hivatalos személy sérelmére, több ember sérelmére követi el [Btk. 160. § (2) bekezdés d), e), és f) pont].

[71] A Btk. 10. § (1) bekezdése szerint kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.

[72] Az emberölés nyitott törvényi tényállás, megállapításához az alanyi oldal hiánytalan megvalósulása, az elkövetői magatartás és az eredmény között okozati összefüggés fennállása szükséges. Befejezett a bűncselekmény a sértett halálának bekövetkezésével, ugyanakkor kísérlet valósul meg, ha a szándékos ölési magatartást az elkövető megkezdte, de nem fejezte be, illetve, ha a sértett halála egyéb okból elmaradt.

[73] Az emberölés kísérletének három fogalmi eleme: az elkövetési magatartás szándékos volta, a véghezvitel megkezdése és az eredmény bekövetkezésének hiánya. Az emberölés kísérletének megvalósulása szempontjából az ölési szándék egyenes vagy eshetőleges jellege közömbös. A szándékos elkövetés mindkét formájánál ugyanis a tudati elem – a magatartás következményeinek előre látása – azonos, amely megjelenhet akár a következmény beállása elkerülhetetlenségének vagy akár valószínűségének, illetőleg a lehetőségének felismerésében is.

[74] Amennyiben az ölésre irányuló szándék fennáll, a kísérlet megállapításának objektív kritériumok alapján kell történnie. Ha ugyanis az ölési szándékkal véghez vitt magatartás az emberi életet oly módon veszélyezteti, amelynek eredményeként a halálos eredmény reálisan bekövetkezhet, az emberölés büntetvényének kísérlete megállapításának van helye (Kúria Bfv.II.446/2022/8.).

[75] Felülvizsgálatban a felülbírálatnak egyaránt tárgya a tényállásszerűség és a bűnösség kérdése.

[76] A tényállásszerűség az ügynevezett tárgyi okozatosság, a bűnösség pedig az ügynevezett alanyi okozatosság. A kettő együtt adja ki, hogy az elkövető tehet arról, amit a terhére róttak, amivel vádolják, mert van olyan külvilágbeli magatartása (viselkedése), ami a büntetőtörvényi tényállás szerint elkövetői magatartás (mint szükséges ismerv a tárgyi oldalon); és mert tehet az ilyen magatartás tanúsításáról. Ez utóbbi az anyagi jogi bűnösség elengedhetetlen alapja, ami az alany tudati/gondolati világával függ össze (és mint ilyen, szükséges ismerv az alanyi oldalon). A bűncselekmény hiánya pedig ezek hiányát jelenti (Kúria Bfv.III.407/2021/8.).

[77] Az indítvány valójában a megállapított tényekből való jogkövetkeztetés helyességét vitatja. Ennek kapcsán a Kúria rámutat a következőkre.

[78] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ügynevezett alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége, és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.

[79] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről) való, a tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely, külvilágban megjelenő, illetve fizikai mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, és mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, és a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami jogkérdés.

[80] A tudati – és más tények – megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik külvilágból megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, és ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van (Bfv.III.407/2021/8.). Jelen ügyben pedig ez a helyzet.

[81] Az irányadó tényállás szerint ugyanis a terhelt tudomással bírt a rendőri jelenlétről, a rendőri intézkedés akadályozásának célzatával, kifejezetten a rendőröket megszólítva invitálta

őket a házba való bemenetelre, miközben a gáztűzhelyről a 11,5 kg propán-bután gázpalackot már leszerelte, azt a szobába bevitte, a palackban lévő gáz kiáramoltatását megkezdte és akkor gyújtotta meg a gázpalack közelében lévő ágyneműt a kiáramlott gáz berobbanása céljából, amikor észlelte, hogy a rendőrök a kamrából a konyhába benyitottak.

[82] A gáz robbanóképessége, a robbanás pusztító ereje köztudomású tény, a terhelt pedig a rendőri intézkedéssel párhuzamos magatartása annak megghiúsítását célozta akár a robbanás előidézésével, annak teljes átlátásával, hogy a közelben tartózkodó rendőrök testi épsége, a környezet rongálódása bekövetkezhet. Ennek érdekében pedig az eredményes megvalósításhoz szükséges minden lépést a terhelt „szakszerűen” meg is tett.

[83] A Kúria osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, mely szerint a terhelt sem a cselekmény elkövetésekor, sem utólag nem tett olyan kijelentést, amely az egyenes ölési szándék megállapítására vezetne, azonban ez nem egyenlő a terhelti állítás szerinti ölési szándék hiányával.

[84] A tett (tevés) azonban mindig többet mond a szónál (beszédnél), miután a szó a tethöz képest többféle jelentéstartalmat hordozhat. A tett pedig mindig többet árul el tanúsítója szándékáról, mint a szó (Bfv.III.553/2017/8.).

[85] Jelen esetben a tett, vagyis az elkövetés és annak körülményei a terhelt tudattartalma tekintetében azt mutatják, hogy a terhelt ölési szándékára utaló kijelentésének hiányában, pusztán a tárgyi körülményekből is le lehet vonni azt a következtetést, hogy a terhelt tudatának át kellett fognia azt, miszerint magatartása halálos eredményt hordozhat és ennek a terhelt számára is nyilvánvalónak kellett lennie. Magatartásának tudati vezéreltsége eshetőlegesen a rendőrök halálára, így az ölésre is kiterjedt, és annak eredménye iránt közömbös maradt.

[86] Az irányadó tényállás azt is tartalmazza, hogy a terhelt által okozott zárt térben bekövetkezett robbanás és annak ereje alkalmas lett volna arra, hogy a bekövetkező mechanikai romboló hatás az épületben, valamint annak közvetlen szoros környezetében tartózkodó három rendőrnek, akik jelenléte és hivatalos minősége a terhelt számára sem volt kérdéses, halálos sérülést okozzon. Kétségtől ez az eredmény elmaradt, mindez azonban éppen a rendőrök által a robbanás romboló hatásának mérséklésére megtett intézkedései köszönhető.

[87] Az eljáró bíróságok ekként törvényesen állapították meg a terhelt büntetőjogi felelősségét emberölés büntetvénye kísérlete miatt, felmentésére nem kerülhetett sor.

[88] 4.3. A cselekmény minősítése kapcsán a terhelt a különös kegyetlenség megállapítását sérelmezte. Nem tévedett azonban a másodfokú bíróság akkor, amikor további minősítő körülményként ezt is a terhelt terhére róta [Btk. 160. § (2) bekezdés d) pont].

[89] A különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés megállapításánál elsődlegesen az emberiességi és az erkölcsi szempontoknak van meghatározó szerepe. Az emberi élet szándékos kioltása önmagában is kegyetlen cselekmény, a törvénynek az a szóhasználat, ami a különös kegyetlenségre utal, azokat az eseteket foglalja magában, amikor az elkövető a bűncselekményt, a tárgyi oldalról nézve rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, vagy az alanyi oldalról nézve az átlagosan lényegesen meghaladó testi (rendkívül súlyos fájdalmat, szenvedést) vagy lelki (hosszantartó rettegést) gyötrelmet okozva valósítja meg.

[90] Kétségtől, ha az emberölés kísérleti szakban reked, akkor az azt jelenti, hogy az eredménye elmaradt és ebből következik, hogy a bekövetkezett halál mikéntje nem lehet a minősítés alapja. Ezért ilyen esetben azt kell megvizsgálni, hogy a terhelt szándéka szerinti ölési mód – sikere esetén – olyan módon eredményezte-e volna a sértett(ek) halálát, ami a különös kegyetlenség fenti ismérveit kimeríti vagy sem.

[91] A különös kegyetlenség megállapítására következtetési alapként szolgál a sértettnek okozott sérülések száma, súlya és jellege, valamint az ölési cselekmény véghezvitelének módja. A tűzhalál közismerten nagy szenvedéssel járó halálnem, ezért az ítélkezési gyakorlat e minősítés alá vonja azokat az eseteket, amikor az elkövető abba belenyugodva gyújtotta fel a házat, hogy az ott lakók tűzhalált szenvedhetnek (BJD 10.030). Jelen esetben a terhelt robbanással, tűzzel kívánta a sértettek halálát előidézni, ezért a különös kegyetlenséggel való elkövetés megállapítása törvényes.

[92] 4.4. A terhelt terhére rótt ölési cselekmény jogi minősítése egy elemének – a különös kegyetlenséggel elkövetésnek – a terhelt általi vitatása megnyitotta a védő által kizárólag eljárásjogi okból megtámadott, a jogerős ítéletben emberölés kísérlete és közveszély okozás halmazataként értékelt cselekmény jogi minősítésének anyagi jogi szempontú felülbírálatát is.

[93] Az irányadó tényállás alapján az emberölés büntette kísérletének a terhelt terhére rótt további két minősítő körülménye – a hivatalos személy sérelmére és a több emberen való elkövetés [Btk. 160. § (2) bekezdés e) és f) pont] – nyilvánvalóan törvényes. A terhelt cselekményének az emberölés büntettének kísérlete mellett közveszély okozása büntettéként való értékelése azonban téves.

[94] Közveszély okozása büntettének minősül annak cselekménye, aki anyag vagy energia pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, illetve következményeinek enyhítését akadályozza [Btk. 322. § (1) bekezdés].

[95] A közveszély objektív helyzet, olyan, amelynek következtében meghatározatlan vagy nagyobb számú személy élete, testi épsége sérelmének, illetve előre fel nem becsülhető nagy értékű vagyoni javak megsemmisülésének, megrongálódásának a reális lehetősége következik be.

[96] A rongálás szükségszerűen az érintett vagyontárgy állagának sérelmével, megrongálódásával vagy megsemmisülésével jár. A közveszély hatóköre nem konkrét, hanem beláthatatlan, azt maga az elkövető sem képes uralni (szemben a rongáló magatartással). Közveszély akkor jön létre, ha nem csupán meghatározott vagyoni értékű dolog épsége kerül veszélybe, hanem a veszély olyan beláthatatlan hatókörű, hogy az okozott károkat az elkövető nem képes megakadályozni és így egy vagy több – meg nem határozott vagy nagyobb számú – személy vagy jelentős értékű dolog épsége kerül veszélybe [Kúria Bfv.I.1.173/2022/8. (BH 2023.288.), Kúria Bfv.III.456/2020. (BH 2021.98.)].

[97] A bűncselekmény elkövetési magatartásai a közveszély előidézése, a közveszély elhárításának akadályozása, a közveszély következményei enyhítésének akadályozása. A közveszély előidézése nyitott törvényi tényállás, amely minden olyan magatartást felölel, amely az eredmény létrehozására alkalmas. Az elkövetési módja a cselekmény e fordulat szerinti magatartásának, az anyag vagy energia pusztító hatásának a kiváltása; ilyen lehet árvíz okozásával, gyújtogatással, robbanó-, sugárzó vagy más anyag, energia pusztító hatásának a kiváltásával.

[98] Gyújtogatással, a tűz pusztító hatásának a kiváltásával akkor jön létre közveszély, ha az égési folyamatot elindító aktív tevékenység következtében olyan objektív helyzet alakul ki, amelyben fennáll a tűznek az okozója által már irányíthatatlan, ellenőrizhetetlen tovaterjedésének a lehetősége. A közveszély létrehozható egyéb, így robbanó-, sugárzó vagy más anyag, illetve energia pusztító hatásának, benne szunnyadó helyzeti energia romboló hatásának a kiváltásával is.

[99] A közveszély okozása bűncselekmény megvalósításának leggyakoribb esete a tűz pusztító hatásának kiváltásával elkövetés, azonban nem minden tárgy felgyújtása valósítja meg szükségszerűen a bűncselekményt. A közveszély okozása ugyanis csak akkor valósul

meg, ha a tárgy meggyújtásával és a tűz más tárgyakra áttérjedésével a közveszély ténylegesen létre is jön vagy adott körülmények között létrejöhet.

[100] A közveszély jogi kategória, megállapításának alapjául az irányadó tények szolgálnak. Jelen esetben a közveszély létrehozására a terhelti magatartás, a gáz felrobbantása alkalmas lehet. A veszélyeztetett épület ugyanakkor – az irányadó tényállás szerint – egy több, mint 100 éve épült nyeregtetős, egyszintes, négy lakásból álló társasház, amelyhez képest a szomszédos épületek egyike 9,5 méterre, míg a másik irányban 15 méter távolságra találhatóak {Miskolci Törvényszék 17.B.4/2021/32. [10] bekezdés} és azok károsodásának veszélyét az irányadó tényállás nem tartalmazza. Ami pedig a veszélyeztetéssel érintett személyi kört illeti, a terheltén kívül a cselekmény megkezdésekor a házban egyetlen másik személy tartózkodott, azonban őt már a robbanás előtt a rendőrök eltávolították, így összességében is a házban és a ház közvetlen közelében tartózkodók (azaz az ölési szándékkal érintett három rendőr) voltak csak veszélyben. Mindez pedig a veszélyeztetéssel érintettség tekintetében behatárolhatatlan hatókörűnek nem minősül, ekként a közveszély okozásának megállapítására sem vezethet {Miskolci Törvényszék 17.B.4/2021/32. [14] bekezdés}.

[101] A Btk. 371. § (1) bekezdése szerint, aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el. A terhelt cselekménye az idegen vagyontárgyat érintő részben ezen vagyon elleni bűncselekménynek megfeleltethető lehetett volna, azonban az kétségekívül nem volt vád tárgya, miután az okozott kár összege, vagyis a törvényi tényállás megállapítására vezető elemnek – és nem a minősítésnek – a leírása hiányzik a vádból és amiatt a vád e cselekmény tekintetében – ebben a körben – elbírálhatatlan.

[102] 4.5. A téves minősítés azonban – ahogy arra a Kúria már utalt – a felülvizsgálati eljárásban csak akkor vezethet a jogerős ítélet megváltoztatásához, ha a kiszabott büntetés ennek következtében törvénysértő, azaz a helyes minősítés alapulvételével eltúlzottan enyhe vagy súlyos.

[103] Jelen esetben a terhelt terhén a közveszély okozása büntette nélkül is három bűncselekmény maradna, amelyek közül az emberölés büntettének kísérlete háromszorosan minősül és amely önmagában is tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő. Erre tekintettel a halmazati szabályok folytán kiszabható büntetés tétel felső határa így sem változna, azaz az 25 év, az irányadó középérték pedig tizenhét és fél év [Btk. 36. §, 80. § (2) és (3) bekezdés, 81. § (1)-(3) bekezdés]. Ekként az egyébként középérték alatti tartamban kiszabott szabadságvesztés a közveszély okozásának büntetteként való minősítés mellőzése mellett sem lenne törvénysértőnek tekinthető.

[104] 4.6. A terhelt felülvizsgálati indítványa mindezen túl a nyomozó hatóság eljáró tagjának elfoglaltságára, a nyomozás lefolytatásának aggályosságára hivatkozott, ezek azonban – amint a védő felülvizsgálati indítványa kapcsán már kifejtésre került – a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálatra tartozó okok körébe nem tartoznak. A nyomozás során megvalósult eljárási szabálysértés vagy a vádemelést megelőző szakasz esetleges hiányosságai a vád törvényességét egyébként sem érintik (EBH 2013.B.23. és EBH 2011.2299.). Ezek – megvalósulásuk esetén – relatív eljárási szabálysértések, amelyek nem tartoznak a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértések körébe.

[105] Végül nem a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslatára tartozó kifogás az a terhelti állítás sem, amely a felesége kihallgatásának körülményének aggályosságát tartalmának a nyomozó hatóság részéről való befolyásolásával indokolta.

[106] A rendkívüli jogorvoslatok közül – amint azt a Kúria kezdetben már rögzítette – a felülvizsgálat a jogerős ítélet jogi javításának eszköze, a ténybeli hibák egy másik rendkívüli

jogorvoslat, a perújítás keretei között javítandók. Mindkét jogorvoslati forma feltételekhez kötött, azonban felülvizsgálatban ténybeli jogorvoslatra nem kerülhet sor. Így nem a felülvizsgálati eljárásra tartozik, hanem perújításban kifogásolható a nyomozó hatóság tagja állított, büntetőtörvénybe ütköző kötelességszegő magatartása, de csak akkor, ha a perújítási okként megjelölt bűncselekmény elkövetését jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat megállapította, vagy ilyen ügydöntő határozat meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárta ki, és e bűncselekmény a bíróság vádról rendelkező ügydöntő határozatát érdemben befolyásolta [Be. 637. § (1) bekezdés e) pont, (3) bekezdés].

[107] 5. A Kúria – miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a terhelt és a védő által előterjesztett felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat – a Be. 660. § (1) bekezdésének főszabálya szerinti tanácsülésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[108] **IV.** A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[109] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt vagy más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. január 25.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró